یادداشت:
دکتر هومن ملوك‌پور
جراح دامپزشك

شیری محکوم به اسارت

ورود شیر ایرانی به کشور ماجرایی شبیه ورود ببرهای سیبری به کشور است که در جریان آن به‌دلیل ضعف مدیریت، نبود کادر درمان مناسب و در نتیجه اهمال‌کاری در تشخیص به موقع بیماری، همه شیرهای باغ‌وحش ارم به مشمشه مبتلا و تلف شدند. شرایط موجود نشان می‌دهد که درخصوص شیرها نیز این نگرانی وجود دارد، زیرا با توجه به نبود زیستگاه و امکان احیای نسل آن در طبیعت، این شیرها باید برای همیشه در شرایط نامناسب باغ‌وحش زندگی کنند. زمانی که شیر ایرانی در دشت ارژن می‌زیست متوسط جمعیت خوزستان حدود سه نفر در هکتار بود، اما این روزها این جمعیت چندهزار نفر در هکتار است به همین دلیل زیستگاه و طعمه‌ای برای شیر وجود ندارد.

نباید فراموش کرد که شیرها برای زندگی در اسارت نیز شرایط خاصی نیاز دارند، برای نمونه شیر نر در باغ وحش بریستول حدود ۴۰۰۰ متر فضا در اختیار داشت و برایش این امکان فراهم شده بود که در هفته چند بار شکار کند.

براساس استانداردها هر شیر باید حدود ۲۵۰۰ هکتار فضای باز در اختیار داشته باشد، نکته دیگر این‌که شیرها به‌جز در زمان جفتگیری تمایلی ندارند با شیر ماده زندگی کنند، چرا که احتمال درگیری برای آنها وجود دارد، به همین دلیل باید فضای لازم برای شیر ماده نیز فراهم شود.

نکته دیگر این‌که شیرها به آسانی در اسارت زادآوری می‌کنند و با توجه به این‌که آنها در طول سال یك تا دو بار جفتگیری می‌کنند و هر بار بین سه تا شش توله به دنیا می‌آورند باید نگران آینده این توله‌ها نیز بود.

درباره دیگر خصوصیات شیر ایرانی نیز باید گفت شیر ایرانی از شیر هندی کوچك‌تر و خجالتی‌تر است. برخی کارشناسان با توجه به این‌که کشورمان در حد فاصل هند و آفریقا قرار دارد، می‌گویند، شیر ایرانی از تلفیق شیر آفریقایی با شیر هندی ایجاد شده، اما برخی هم این نظریه را مطرح می‌کنند که شیر هندی و آفریقایی در اثر جهش ژنتیکی شیر ایرانی به‌وجود آمده است.

کوتاه از جامعه

رفع ممنوعیت فعالیت ۳ دانشگاه

مجتبی شریعتی نیاسر، معاون آموزش وزارت علوم گفت: مؤسسه شهید قدوسی وابسته به قوه قضاییه، دانشگاه صداوسیما و دانشگاه‌های علوم انتظامی از مصوبه شورای‌عالی اداری مستثنا شدند با این شرط که بر مأموریت خود متمرکز شوند.

وی افزود: تلاش وزارت علوم نیز این است که رشته‌هایی به این مراکز ارائه کند که متناسب با مأموریتی که دارند، باشد.

شریعتی نیاسر ادامه داد: وزارت علوم مجری مصوبه شورای‌عالی اداری بوده و به عنوان یك تصمیم بالا دستی آن را قبول داشته و آن را مصوبه منطقی درستی می‌داند و در این راستا نیز حرکت می‌کند./ مهر

تهران در بزهکاری اول شد

عبدالرضا رحمانی‌فضلی، وزیر کشور گفت: تهران با ۱۱ میلیون نفر جمعیت، رتبه یك بزهکاری را دارد و ما گرفتار نبود توازن و تعادل در کشور شده‌ایم. وی افزود: یکی از این موارد موضوع حاشیه‌نشینی است که خارج از نوع آن و ریشه‌یابی واقعیتی که با آن مواجه هستیم یك نگاه این است که کمك کنیم و تسهیل‌گر باشیم و وضعیت را بهبود ببخشیم که از سوی دیگر سیل مهاجران افزایش می‌یابد و یك نگاه این است که مانع مهاجران باشیم که از حاشیه شهرها بروند یا این‌که افراد جدید اضافه نشوند./ فارس

فعالیت ۱۰۰۰ بیمارستان در کشور

بهزاد کلانتری، رئیس دفتر مدیریت بیمارستانی و تعالی بالینی وزارت بهداشت گفت: ۱۰۰۲ بیمارستان در سطح کشور وجود دارد که از این تعداد، ۶۲۴ بیمارستان زیر نظر دانشگاه‌های علوم پزشکی بوده و حدود ۶۹ درصد تخت‌های بستری نیز در این مراکز قرار دارد. وی با بیان این‌که ۷۵ درصد تخت‌های بیمارستانی کشور، درمانی و ۲۵ درصد آموزشی هستند، افزود: سرانه کل تخت فعال در کشور ۱/۷ درصد است. همچنین، از نظر وضعیت بیمارپذیری در بیمارستان‌های کشور ۶۴/۲۲ درصد در بیمارستان‌های تحت پوشش دانشگاه‌های علوم پزشکی پذیرش می‌شوند. وی عنوان کرد: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، موظف است ۳۰ درصد ورودی های رشته های پزشکی عمومی، دستیاری تخصصی پزشکی و سایر رشته های گروه پزشکی را از طریق جذب دانشجوی بومی با اولویت مناطق محروم و متناسب با نیاز استان ها و در چارچوب نظام سطح بندی پذیرش کند./ جام جم

دامپزشک باغ وحش ارم زخم‌های روی صورت هیرمان را ناشی از طولانی شدن مسیر سفرش به ایران می‌داند، چون امکان پرواز مستقیم از انگلستان به تهران نبوده و ناچار هیرمان را زمینی به آلمان منتقل کرده و از آنجا به ایران انتقال یافته است

عکس:
ایسنا

سازمان حفاظت محیط زیست تاکید می‌کند که برنامه‌ای برای احیای نسل شیر ایرانی ندارد

«کامران» در قفس می‌ماند

مینا مولایی
جامعه

حالا دقیقا پنج روز از بازگشت کامران به وطن می‌گذرد؛ پنج روز پرهیاهو و پرحاشیه! کامران از روز رسیدنش به ایران، جزو خبرهای داغ خبرگزاری‌هاست و عکس‌هایش در فضای مجازی به بهانه‌های مختلف دست به دست می‌شود! حالا همه می‌دانند که بعد از حدود ۸۰ سال، ایران میزبان یك شیر ایرانی است! کامران برای رسیدن به ایران راه درازی را طی کرده، از باغ‌وحش بریستول، جایی حوالی جنوب غربی انگلیس تا باغ‌وحش ارم تهران، حدود سه روز در راه بوده و در نهایت این شیر نر شش ساله ساعت ۲۲ چهارشنبه گذشته وارد کشور شد و از همان زمان مورد توجه قرار گرفت؛ خیلی‌ها عکس‌هایش را منتشر کرده‌اند، از غم توی چشم‌هایش گفته‌اند و به زخم روی صورتش رسیده‌اند. کامران حالا اسمش هیرمان است یك اسم ایرانی با ریشه لری به معنی «به‌یادماندنی»! این شیر نر البته قرار نیست تنها بماند و تا چند روز آینده، جفت ماده‌اش هم از باغ‌وحش دوبلین ایرلند وارد کشور می‌شود تا باغ‌وحش ارم تهران میزبان یك زوج باشد.

علامت سوال‌ها اما درباره اصالت این شیرها و وضعیت‌شان کم نیست؛ سوال‌هایی که علاوه‌بر کارشناسان محیط زیست و حیات وحش، ذهن مردم عادی را هم به خودش مشغول کرده است و خیلی‌ها از خودشان می‌پرسند که آیا این دو قلاده شیر واقعا ایرانی هستند؟!

جواب ایمان معماریان، دامپزشك باغ‌وحش تهران به این سوال یك بله محکم است. او به ما می‌گوید: همه حیوانات تحت نظر اتحادیه باغ‌وحش‌های اروپا، شجره‌نامه کامل دارند، آزمایش‌های ژنتیکی‌شان مشخص است و این دو شیر کاملا خالص و زیرگونه شیر ایرانی ما هستند و اجدادشان برمی‌گردد به شیرهایی که یك زمانی در طبیعت کشور ما زندگی می‌کردند.

با این‌که از زمان ورود این شیر نر به ایران و با شنیدن خبر آمدن جفت ماده‌اش، خیلی‌ها حرف از طرح احیای نسل شیر ایرانی به میان آوردند و گمانه‌زنی‌ها بر این بود که قرار است شیر ایرانی دوباره احیا شود، اما دامپزشك باغ‌وحش تهران می‌گوید این شیر ایرانی به کشور آمده تا توجه مردم کشورمان را بیشتر از قبل به حیات وحش کشورمان جلب کند! تا به مردم ایران نشان بدهند حیوانی که یك زمانی سمبل کشورشان بوده به خاطر بی‌توجهی از دست رفته و اگر این بی‌توجهی ادامه داشته باشد این سرنوشت در انتظار بقیه گونه‌های درمعرض خطر کشورمان هم هست.

معماریان با اشاره به این موضوع می‌گوید: ما برنامه‌ای برای احیا و معرفی این شیرها به زیستگاه نداریم. فعلا اینها در کنار بقیه گونه‌های در معرض خطر انقراض تحت نظر نگهداری می‌شوند و شاید اگر روزی واقعا زیستگاه مناسبی برایشان وجود داشت به طبیعت برگردند، ولی درحال حاضر این امکان برایشان وجود ندارد.

دامپزشك باغ‌وحش تهران می‌گوید: هم‌اکنون در طبیعت ایران هیچ زیستگاه طبیعی ای که شیر بتواند در آن زندگی کند، وجود ندارد چراکه تمام زیستگاه‌های قدیمی‌ای که شیر در آن زندگی می‌کرده، الان یا به کارخانه تبدیل شده یا معدن یا جاده از آن گذشته و از آنجا که شیر جزو حیوان‌هایی است که بیشترین تعارض را با انسان دارد، ما هیچ جایی را نداریم که در آنجا شیر ایرانی را به دامن طبیعت برگردانیم.

نتیجه این اتفاق یعنی نبود زیستگاه مناسب، زندگی شیرهای وارد شده به کشور در حصار باغ‌وحش است؛ در جایگاهی که هزار متر فضای باز دارد و ۳۰۰ متر فضای بسته. گرچه به گفته معماریان، این موضوع اصلا جای نگرانی ندارد. وی با اشاره به همین موضوع می‌گوید: استانداردهای نگهداری این حیوانات را متخصصان تشخیص می‌دهند و براساس نیازهای حیوان آزمایش‌های خاصی انجام می‌شود و برهمین مبنا استانداردهای نگهداری تعیین می‌شود. درحال حاضر هم جایگاهی که برای این شیرها درنظر گرفته شده براساس استانداردهای بین‌المللی است، ایرادهایش اصلاح شده و به همین دلیل پذیرفته شده که جایگاه نگهداری شیر ایرانی باشد.

چه چیزی در انتظار شیرهاست

در خاطره دوستداران محیط زیست و حیات وحش تهران، شرایط نگهداری شیرها در باغ‌وحش همیشه با نگرانی همراه بوده؛ هنوز خیلی‌ها یادشان نرفته که در زمستان ۸۹، یعنی حدود ۹ سال پیش چند قلاده شیر باغ‌وحش تهران به دلیل ابتلا به بیماری مشمشه، معدوم شدند؛ حالا همین گروه نگرانند که نکند مشمشه در کمین این دو قلاده شیر ایرانی هم باشد؟! سوالی که دامپزشك باغ‌وحش تهران در جوابش به ما می‌گوید: باغ‌وحش تهران آن زمان با باغ‌وحش الان بسیار متفاوت است؛ هم اهدافش تغییر کرده و هم شرایطش عوض شده. الان باغ‌وحش تهران عضو اتحادیه باغ‌وحش‌های اروپاست و ۸۰ درصد شرایط کل باغ‌وحش‌های استاندارد را دارد و در یکی دو سال آینده به استاندارد کامل می‌رسد و به همین دلیل برای این شیرها بهترین جایگاه ممکن درنظر گرفته شده است. آنها پنج روز در هفته غذا می‌خورند و درحال حاضر لاشه کامل گاو و مرغ برایشان در نظر گرفته شده یعنی همان گوشتی که مردم استفاده می‌کنند، البته در باغ‌وحش قبلی در انگلیس از لاشه اسب استفاده می‌شد.

خراش‌های روی صورت هیرمان فعلی و کامران قبلی، یکی دیگر از دغدغه‌های دوستداران محیط زیست است؛ مشکلی که معماریان می‌گوید فقط به خاطر دوری راه و طولانی بودن مدت زمان حضور این شیر نر در جعبه انتقالش به وجود آمده است.

به گفته او، این شیر سه روز در راه بوده، از بریستول به صورت زمینی به لندن رفته و سپس به آلمان رسیده و از آلمان با پرواز به ایران. درنتیجه صورتش در جعبه‌ای که در آن قرار داشته به این طرف و آن طرف برخورد کرده و کمی ساییده شده اما الان این زخم خوب شده است.

به گفته معماریان تا جمعه به احتمال زیاد، ایلدا یعنی همسر هیرمان هم از راه می‌رسد؛ قرار گرفتن این دو شیر در کنار هم، احتمال باروری آنها را به ذهن خیلی‌ها می‌آورد

اما دامپزشك باغ‌وحش تهران می‌گوید: باغ‌وحش ارم تحت نظر برنامه EEP یا تکثیر گونه‌های در خطر انقراض در باغ‌وحش‌ها کار می‌کند و برای تکثیر هر گونه باید توصیه‌نامه تکثیر داشته باشد و این یعنی براساس توصیه‌نامه تکثیر گونه‌های در خطر انقراض بانك ژن، نیاز به جایگاه مناسب و معرفی مجدد در طبیعت باید صورت گیرد و اگر هر کدام از اینها را باغ‌وحش‌ها داشته باشند می‌توانند توصیه‌نامه را داشته و تکثیر را انجام دهد؛ اما فعلا برنامه‌ای مشخص برای این هدف وجود ندارد.

احیا، اولویت محیط زیست نیست

حفاظت از گونه‌های جانوری موجود در حیات وحش ایران اولویت اول سازمان حفاظت محیط زیست است. این را مجید خرازیان مقدم، مدیرکل دفتر حفاظت و مدیریت حیات وحش سازمان محیط زیست، به ما می‌گوید؛ وقتی از او درباره برنامه‌های این سازمان برای احیای شیر ایرانی می‌پرسیم. مقدم به ما می‌گوید: شیر نری که به ایران رسیده و شیرماده ای که قرار است به ایران بیاید توسط یك باغ‌وحش به کشور وارد شده اند نه سازمان محیط زیست. باید تاکید کنم که اولویت اول سازمان محیط زیست هم، حفاظت از گونه‌های جانوری‌ای است که در کشور وجود دارد، به‌ویژه گونه‌های در معرض خطر انقراض. مقدم با این حال به نمایندگی از سازمان متبوعش می‌گوید ممکن است در سال‌های آینده این سازمان نیم‌نگاهی هم به بحث امکان سنجی و احیای مجدد گونه‌های منقرض شده مثل همین شیر ایرانی داشته باشد. اما این موضوع فقط در حد یك احتمال است. با این حال این مقام مسؤول هم، اصالت ژنتیکی این شیرها را تایید می‌کند و می‌گوید: این دو شیر سرتیفیکیشن‌های لازم و بین‌المللی را دارند و تا جایی که من می‌دانم در زمان قاجار حدود ۱۲۰ سال پیش تعدادی شیر به انگلیس هدیه داده شده و این شیرها می‌توانند از همان نسل باشند.

خرازیان مقدم:
شیر نری که به ایران رسیده و شیرماده ای که قرار است به ایران بیاید توسط یك باغ‌وحش به کشور وارد شده اند نه سازمان محیط زیست. باید تاکید کنم اولویت سازمان محیط زیست هم، حفاظت از گونه‌های جانوری‌ای است که در کشور وجود دارد به‌ویژه گونه‌های در معرض خطر انقراض

جامعه+

شیری با نژاد مخلوط

با این حال محمدعلی یکتانیك، کارشناس حیات وحش نظری خلاف این دو نفر دارد؛ او جزو منتقدانی است که می‌گوید وارد کردن این دو شیر به کشور در شرایط فعلی محیط زیست و حیات وحش کشورمان، بیشتر حالت نمایش دارد؛ نمایشی که می‌خواهد ذهن‌ها را از کمبودها و نقص‌های موجود، از یوزپلنگ در حال انقراض و محیط‌بان‌های بی‌امکانات و دست خالی، منحرف کند.

این اما همه ماجرا نیست و این کارشناس حیات وحش در ادامه اصالت این دو شیر را هم زیر سوال می‌برد. او به ما می‌گوید: درباره این‌که این شیرها واقعا ایرانی باشند جای تردید است؛ این‌که نسل‌شان از زمان قاجار به صورت خالص ادامه پیدا کرده باشد بیشتر حالت گمانه‌زنی دارد و این احتمال هم هست که درصدی از ناخالصی در ژن شان باشد. یکتانیك در توضیح بیشتر می‌گوید: اساسا شیری که الان به اسم شیر ایرانی وارد کشور شده، شیر آسیایی است. شیر آسیایی برای اولین بار در ایران نامگذاری شده (این روال است که هر گونه جانوری برای اولین بار در هر جایی نامگذاری شود اسم آنجا را می‌گیرد) اما نکته اینجاست که الان حدود ۷۰۰ قلاده از این شیر آسیایی در هند وجود دارد و به خاطر از بین رفتن زیستگاه در ایران دیگر وجود ندارد.

این کارشناس حیات وحش ادامه می‌دهد: ما اصلا نمی‌توانیم از واژه احیا برای شیر ایرانی استفاده کنیم؛ ما بیش از ۸۰ سال پیش به طور قطعی شیر ایران را از دست دادیم و هیچ زیستگاه مناسبی دیگر برای آن وجود ندارد؛ پس امکان احیا هم وجود ندارد.

اوقات شرعی ماه مبارک رمضان

ماه مبارک رمضان، ماه سلوک و زدودن زنگارهای شیطانی از آینه دل فرا رسید و عاشقان کوی دوست بی‌صبرانه در انتظارند تا مُهر صیام بر لب زنند و با گام نهادن بر نردبان کمال و فضیلت پله‌پله به معبود و معشوق خویش نزدیک شوند. امروز اولین روز ماه رمضان براساس تقویم رسمی کشور است. در جدول زیر اوقات شرعی این ماه مبارک را براساس افق تهران به اطلاع روزه‌داران عزیز می‌رسانیم:

ماه	رمضان	روزهای هفته	اذان صبح	طلوع آفتاب	اذان ظهر	اذان مغرب
۱۶	۱	دوشنبه	۴/۳۳	۶/۰۸	۱۳/۰۱	۲۰/۱۴
۱۷	۲	سه‌شنبه	۴/۳۲	۶/۰۷	۱۳/۰۱	۲۰/۱۵
۱۸	۳	چهارشنبه	۴/۳۰	۶/۰۶	۱۳/۰۱	۲۰/۱۶
۱۹	۴	پنجشنبه	۴/۲۹	۶/۰۵	۱۳/۰۱	۲۰/۱۷
۲۰	۵	جمعه	۴/۲۸	۶/۰۴	۱۳/۰۱	۲۰/۱۸
۲۱	۶	شنبه	۴/۲۷	۶/۰۳	۱۳/۰۱	۲۰/۱۹
۲۲	۷	یکشنبه	۴/۲۵	۶/۰۲	۱۳/۰۱	۲۰/۲۰
۲۳	۸	دوشنبه	۴/۲۴	۶/۰۱	۱۳/۰۱	۲۰/۲۰
۲۴	۹	سه‌شنبه	۴/۲۳	۶/۰۱	۱۳/۰۱	۲۰/۲۱
۲۵	۱۰	چهارشنبه	۴/۲۲	۶/۰۰	۱۳/۰۱	۲۰/۲۲
۲۶	۱۱	پنجشنبه	۴/۲۱	۵/۵۹	۱۳/۰۱	۲۰/۲۳
۲۷	۱۲	جمعه	۴/۱۹	۵/۵۸	۱۳/۰۱	۲۰/۲۴
۲۸	۱۳	شنبه	۴/۱۸	۵/۵۷	۱۳/۰۱	۲۰/۲۵
۲۹	۱۴	یکشنبه	۴/۱۷	۵/۵۷	۱۳/۰۱	۲۰/۲۶
۳۰	۱۵	دوشنبه	۴/۱۶	۵/۵۶	۱۳/۰۱	۲۰/۲۶

ماه	رمضان	روزهای هفته	اذان صبح	طلوع آفتاب	اذان ظهر	اذان مغرب
۳۱	۱۶	سه‌شنبه	۴/۱۵	۵/۵۵	۱۳/۰۱	۲۰/۲۷
۱ خرداد	۱۷	چهارشنبه	۴/۱۴	۵/۵۵	۱۳/۰۱	۲۰/۲۸
۲	۱۸	پنجشنبه	۴/۱۳	۵/۵۴	۱۳/۰۱	۲۰/۲۹
۳	۱۹	جمعه	۴/۱۲	۵/۵۴	۱۳/۰۱	۲۰/۳۰
۴	۲۰	شنبه	۴/۱۲	۵/۵۳	۱۳/۰۱	۲۰/۳۰
۵	۲۱	یکشنبه	۴/۱۱	۵/۵۳	۱۳/۰۱	۲۰/۳۱
۶	۲۲	دوشنبه	۴/۱۰	۵/۵۲	۱۳/۰۱	۲۰/۳۲
۷	۲۳	سه‌شنبه	۴/۰۹	۵/۵۲	۱۳/۰۲	۲۰/۳۳
۸	۲۴	چهارشنبه	۴/۰۸	۵/۵۱	۱۳/۰۲	۲۰/۳۳
۹	۲۵	پنجشنبه	۴/۰۸	۵/۵۱	۱۳/۰۲	۲۰/۳۴
۱۰	۲۶	جمعه	۴/۰۷	۵/۵۰	۱۳/۰۲	۲۰/۳۵
۱۱	۲۷	شنبه	۴/۰۶	۵/۵۰	۱۳/۰۲	۲۰/۳۵
۱۲	۲۸	یکشنبه	۴/۰۶	۵/۵۰	۱۳/۰۲	۲۰/۳۶
۱۳	۲۹	دوشنبه	۴/۰۵	۵/۴۹	۱۳/۰۲	۲۰/۳۷
۱۴	۳۰	سه‌شنبه	۴/۰۵	۵/۴۹	۱۳/۰۳	۲۰/۳۷